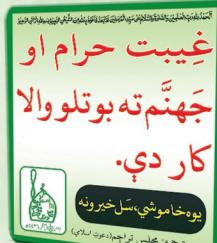

خاموش شہزادہ (پتو)

خاموشہ شہزادہ

پے ڦفلي مدينه به عمل جاري ستو
ان شاء اللہ عزوجل

پښتو ترجمہ:
مجلس تراجم
(دعوت اسلامی)

شیخ طریقت، امیر اهلیستت، بانی دعوت اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابو بلال
محمد الیاس عطار قادری رضوی
دامت برکاتہم العالیة

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيمِ يَا مُحَمَّدَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ

كتاب لوستلو دعا

دينی کتاب یا اسلامی سبق لوستلو نه مخکنن دا لاندې دعا لوئی

إِنْ شَاءَ اللّٰهُ تَعَالٰى خَهْ چه لوئی هغه به مویاد پاتې کيري:

اللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُمْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاَكْرَامِ

ترجمه: اے الله عَزَّوَجَلَّ په موږه د علم او جِكمت دروازې برسيره [يعني بيرته]

کړي او به موږه خبیل رحمت رانازل کړي! اے عظمت او بزرگی والا!

(مستظرف ج 1 ص 40 دار الفکر بیروت)

(اول او آخر کښ یو یو خل د روود شریف او لوئی)

درستالي نوم: خاموشه شهزاده

..... اول خل:

..... تعداد:

ناشر: مکتبہ المدینہ، عالمی مدنی مرکز فیضانِ مدینہ، بابُ المدینہ کراچی۔

مَدَنِی عرض: بل چا ته د دې رسالې د چاپ کولو اجازت نشته

كتاب اخستونکي توجه اوکړئ

که د کتاب په طباعت کښن خه بنکاره خامي وي یا پانپري کمي وي یا په
بانئنګ کښ مخکنن وروسته لکیدلې وي نو مکتبہ المدینہ ته رجوع اوکړئ.

خاموشہ شہزادہ

د شیخ طریقت امیرِ اہل سنت، بانی دعوتِ اسلامی حضرت علامہ، مولانا،
ابو یلال محمد الیاس عطار قادری، رَضَوی دامت برکاتہمُ العالیہ د بیان
دا رساله ”**خاموش شہزادہ**“ په اردو ژبہ کبن لیکلی شوي ده.

مجلس تراجم (دعوتِ اسلامی) د دی رسالی په آسانه پنستو ژبہ کبن د
وَس مناسب د ترجمہ کولو کوشش کپې دی. که چرپی په دی ترجمہ کبن
خه غلطی یا کمپی، زیاتی اوسموئ نوستاوسو په خدمت کبن عرض دی چه
مجلس تراجم ته خبر اوکپرئ او د ثواب حقدار جوړ شئ.

پیشکش:

مجلس تراجم دعوتِ اسلامی

برائے رابطہ:

عالیٰ مدنی مرکز فیضانِ مدینہ محلہ سوداگران

پرانی سبزی منڈی، بابِ المدینہ کراچی، پاکستان

UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213

Email: 📩 translation@dawateislami.net

فهرست

1	خاموشه شهزاده.....
1	د درُوشريف فضيلت.....
2	په خاموشئ کبن امن دي.....
3	بهرام او مرغئ.....
3	د خاموشئ په فضيلت کبن خلور احاديث.....
4	د شپتيو کالو د عبادت نه د غوره وضاحت.....
4	د بيكاره خبرو خلور لپرزوونکي نقصانونه.....
6	د تولونه زيات نقصان وركونونکي خيز.....
7	د نيكئ خبره کويه يا چپ اوسييرئ.....
7	که جنت مو پکار وي نو.....
8	خاموشي د ايمان د سلامتيا ذريعه د.....
9	خاموشي د جاهل پرده د.....
9	خاموشي د عبادت گنجي ده.....
9	د مال حفاظت اسان دي خود رژبي.....
10	خبري کولو والا ډير خل افسوس کوي.....
11	د وئيلو په وجه "پښيمانتيانه" "د نه وئيلو په وجه پښيمانتيانه" بنه ده.....
11	چارا په فائده کبن وي.....
12	کور به د آمن خائي خنگه جور شي.....
13	د خوابنې او هنګور د جګړو د ختمولو مَدنې نسخه.....
14	د رژبي په خدمت کبن درخواست.....
15	د بنې خبري کولو فضيلت.....
15	آقا ﷺ د اور دې خاموشئ والا وو.....
16	د خبرو کولو او خاموشئ دوه قسمونه.....
17	د بې حیا خبرېتعريف.....
18	د خُلې نه به ئې وينه او نو بهيرې.....

19	د سپی په شکل کښ.....
19	جنت حرام دي
20	د ووه مدنی ګلونو فاروقی ګلداسته.....
20	کاش چه داسې اوشي.....
21	د یو صحابي د جنّتی کیدوراز.....
22	د فضول خبرو مثالونه.....
25	د فضولو خبرو کولو والا د دروغو د
26	کاش! چه د وئيلو نه مخکنن لبرد سوچ.....
26	د دهشت گردئ فضول خبرې
27	صديق اکير به په څله کښن کانپې کينبودو
28	د خلوپښتو کالو پوري د خاموشیء مشق
29	خبرې ليکل او د هغې حساب کونکې تابعي بزرگ
29	د خبرو اترو د محاسبې طریقه
31	عُمر بن عبد العزیزیه زوره زوره اوژرل
31	د حکایت وضاحت
33	خبرې د فضولياتو نه د پاکولو بهترینه نسخه
35	بې ټوقوه بې سوچه خبره کوي
36	د وئيلو نه مخکنن د تول کولو طریقه
37	د خاموشه اوسيدو طریقه
40	په بنه شان راټېل کوئ او ثواب حاصلوئ
41	د خاموشیء د برکت درې مدنی سپرلي
43	په علاقه کښن مدنی ماحول جوړولو کښن
45	د مدنې کارونو د پاره مدنې وسله
46	په کور کښن مدنی ماحول جوړولو کښن د خاموشیء کردار
47	د مدنی ماحول جوړولو ۱۹ مدنی ګلونه“
53	د ډسوک ۲۰ مدنی ګلونه

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

خاموشه شهزاده^۱

شیطان مو که هر خومره منع کري خو تاسو دا رساله پوره اولولئ که
د رثبي د احتیاط عادت مو نه وي، او په زره کبن خوف خُدا لرئ نو
إِنْ شَاءَ اللّٰهُ تَعَالٰى تَاسُوا بِهِ أَوْزَارِي

د دُرُوشِریف فضیلت

د رسول اکرم ﷺ فرمان مبارک دي: د ذِكْرِ إِلَهٍ
کثرت کول او په ماباندي درود پاک لوستل محتاجي (يعني تنکدستي)
لري کوي. (**الْقَوْلُ الْبَدِيعُ ص۲۷۳**)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّدٍ

شهزاده بالکل خاموشي اختيار کره، بادشاه او وزیران او ټول
درباريان حيران وو، چه آخر په ده خه اوشو چه خبرې نه کوي؟ ټولو
پري کوشش اوکرو خو شهزاده خپله خاموشي ماته نه کره خو سره د
خاموشئ د هغه په معمولاتو کبن خه فرق رانغلو. يوه ورځ خاموشه

^۱ دا بيان امير اهلست د تبلیغ قرآن وسنت د عالمگير غیرسیاسي تحریک دعوت اسلامي به عالیمي مدنی مرکز فيضان مدينه کبن د زیارت په ورځ د مانبام د نمانځه نه پس د سنتونه ډکه اجتماع (جہادي الآخری ۱۴۳۲ھ / 2011-5-12) کبن فرمائیلی وو. د ترمیم او اضافې سره د ليک په صورت کبن [ستانسو] په خدمت کبن حاضر دي. (مجلس مکتبة المدینه)

شہزادہ د خپلو ملکرو سره د مرغو د بنکار د پاره لارو، په کمان
کبن ئې غشی اچولې ڏيوپی گنپی وني نه لاندی ولاړ وو او په
هغې کبن ئې مرغئ کتله. په دې کبن د ونې د گنپو پانپو په جاخو
کبن دننه د یوپی مرغئ د چغیدو اواز راغې، هغه سمدستي د اواز
په طرف غشی اوویشتلو او یو دم یوه مرغئ په زخمی حالت کبن را
اولیدله او په پېپقو شوه. خاموش شہزادہ بې اختیاره اووئیل: مرغئ
چه د خو پورې خاموشہ وه نو بچ وه خود چغیدو په وجه د غشی
نبنے جوره شوه او افسوس! چه د هغې د چغیدو په وجه ما هم خبرې
اوکړې.

چپ رننے میں سوکھ ہیں تو یہ تجربہ کر لے
اے بھائی! زبان پر تو لگا قفلِ مدینہ (وسائل بخشش ص ۲۶)

چپ اوسيدو کبن سل خironه دي اوکړه تجربه
اے وروره په څله اولګوو قفلِ مدینه

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

په خاموشے کبن امن دې

خوب رو خوب رو اسلامی ورونو! که دا قصه فرضي [يعني چا جوره کړې]
هم وي خو دا منلي شوې حقیقت دې چه خبر لوح کس نور خلق
هم په خبرو کولو مجبوروی، خپل او د نورو خلقو وخت بر بادوی،

څو خو خله په وئيلو پښيمانه کېږي او ډير خله ورته تکلیفونه هم پیښېږي، واقعي انسان چه د کله پورې خاموشه وي نو د ډېرو آفتونو نه په امن کبن وي.

بهرام او مرغئ

وائي چه: بهرام د یوې وَنِي لاندې ناست وو. هغه د یوې مرغئ اواز واوريدو، مرغئ ئې اووشتله او بنکته را اوغورخیده، بيا ئې اووئيل: د ژې حفاظت د انسان او مرغئ دواړو د پاره فائده مند دي، که دي مرغئ د خپلي ژې حفاظت کړي وي نونه به وي هلاکه شوي. (مستطرف ج ۱ ص ۱۴۷)

د خاموشئ په فضیلت کبن خلور احادیث

(۱) مَنْ صَسَّتْ نَجَّا يعنى خوک چه چپ پاتې شو هغه خلاصې او موندلو.
(ترمذی ج ۴ ص ۲۲۵ حدیث ۲۰۹)

(۲) أَلَّصَّمْتُ سَيِّدُ الْأَخْلَاقِ خامoshi د اخلاقو سرداره ده.
(الفردوس بتأثر الخطاب ج ۲ ص ۴۱۷ حدیث ۳۸۵۰)

(۳) أَلَّصَّمْتُ أَرْفَعُ الْعِبَادَةِ خامoshi د اوچتې درجي عبادت دي.
(ايضاً حدیث ۳۸۴۹)

(4) د انسان په خاموشیء قائم او سیدل د شپیتو کالو د عبادت نه

غوره دي. (شَعْبُ الْاِيَّانِ ج٤ ص٢٤٥ حديث ٤٩٥٣)

د شپیتو کالو د عبادت نه د غوره وضاحت

مُفَسِّرِ شَهِيرِ حَكِيمِ الْأُمَّةِ حضرت مفتی احمد یار خان رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ د خلورم حدیث پاک لاندې فرمائې: يعني که خوک شپیته کاله عبادت اوکری خو زیاتې خبرې هم کوي، په بنه او بدہ خبره کبن فرق نه کوي، د هغې نه دا غوره د چه لږ وخت خاموشه وي، خکه چه په خاموشیء کبن فکر هم او شو، او د نفس اصلاح هم او شو، په معرفتونو او حقیقتونو کبن هم ډوب شو. د خاموشیء د پت ڏکر په سمندر کبن غوپه هم شو او مراقبه [يعني په خپلو عملونو باندې غور او فکر] هم او شو. (مرآۃ المناجیج ج ۶ ص ۳۶۱ مختصراً)

د بیکاره خبرو خلور لړزونکي نقصانونه

”ګپ شپ“ کونکي، د خبری نه قیصې جو رونکي، بلکه دا سوچ کول چه فضول خبرې کول خو جائز دي، کناه نه ده، يا هسې چه خوک کله کله فضول خبرې کوي، هغه د هم د فضولو خبرو په باره کبن د حُجَّةُ الْإِسْلَامِ حضرت سیدُنَا إِمامُ مُحَمَّدُ غَرَّالِي رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ تأثرات واوري، او خپل خان د د فضولو خبرو د دي خلورو نقصانونه او یروي. هغويء رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ په دي خلورو وجهو

د فضولو خبرو غندنه [يعني مذمت] کړي دي. ﴿١﴾ فضول خبرې
کراماً کاتبین (يعني اعمال لیکونکې بزرگې فربستي) لیک، ځکه انسان
ته پکار دي چه د هغويه نه شرم کوي او هغويه ته د فضولو خبرو
لیکلو تکلیف نه ورکوي. الله تعالیٰ په سیپاره ۲۶ سوره ق آیت

نمبر ۱۸ کښ ارشاد فرمائی:

مفهوم ترجمه کنڈا لایمان: یوه خبره هغه د
مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ
خُلَقٌ نه اوره اسی چه د هغه سره یو
رَقِيْبٌ عَتِيْدٌ ﴿٢﴾
حافظ تیار نه وي ناست.

﴿٣﴾ دا خبره بنه نه ده چه د فضولو خبرو نه ډکه اعمال نامه د الله تعالیٰ
په بارگاه کښ ورلاندې شي.

﴿٤﴾ د الله تعالیٰ په دربار کښ به د تولو خلقو په مخکښ بنده ته
حکم اوکړي شي چه خپله اعمال نامه اولوله او [خلقو ته ئې]
واوروه! دغه وخت به د قیامت خوفناکې سختئ د هغه په وراندې
وي. انسان به برښد وي. سخت تږي به وي. د لوړې نه به ئې ملا
ماتیرې. جَنَّتَ ته د تلو نه به منع کړي شوي وي او د هر قسم
خوشحالی به په هغه بنده کړي شوي وي. سوچ خواکړي! په داسي
تكلیف ورکونکو حالاتو کښ به د فضولو خبرو نه ډکه اعمال
نامه لوستل او اورول خومره د خفگان کار وي! (حساب اولکوئ که
چري هره ورخ مو صرف پینځلس مینټه فضول خبرې کړي وي نو د یوې

میاشتی وو نیمی گینتی شوی او د یو کال ۹۰ گینتی، فرض کړئ که چا د پنځسو کالو پوري هره ورڅ اوستاً پېنځلس مینته فضول خبرې کړي وي نو ۱۸۷ ورڅي او ۱۲ گینتی شوی یعنې د شپرو میاشتو نه زیات، نو غور اوکړئ! د قیامت هغه سخته ورڅ چه په هغې کښ به د نمر سترګه صرف پېنځه پاوه میله لري وي او اور به وروي، داسي سخته ګرمی کښ به مسلسل بغیر د خه وقفي نه د شپرو میاشتو پوري ”اعمال نامه“ خوک اولولي، دا خو صرف د هري ورڅي صرف د پېنځلسو مینټو د فضولو خبرو حساب دي . زمونږ خو کله کله خو خو گینتی د ملکرو سره په ”فضول ګپ شپ“ کښ تيري شي. د ګناهونو نه ډکې خبرې او نورې بدئ خود دي نه سوا دي) ۴۴ د قیامت په ورڅ به انسان د فضولو خبرو په وجه ملامته کولي شي او شرمندہ کولي به شي. بندہ سره به د هغې هیڅ جواب نه وي. او د الله تعالی په مخکښ به د شرم او پښيمانع په وجہ او به او به شي. (منهاج العابدين ص ۶۷)

هر لفظ کاس طرح حساب آه! میں دوں گا

الله زیاں کا ہو عطا قُتلِ مدینہ (وسائل بخشش ص ۲۲)

خنکه به ورکوم زه د هر تکی حساب د رثیبی راعطا کړي الله فُلِ مدینہ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

د ټولونه زیات نقصان ورکونکې خیز

حضرت سیدنا سفیان بن عبد الله رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائی: یو خل ما د خورد آقا صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسالم په بارکاه کښ عرض اوکړو: یا رسول الله صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسالم! تاسو زما د پاره د ټولونه زیات خطرناک او نقصان

ورکونکی خه خیز گرخوی؟ نو سرکار مدينه ﷺ نو اونيله اوئي فرمائیل: دا [يعني زبه].
خپله زبه مبارکه اوئيوله او اوئي فرمائیل: دا [يعني زبه].
(سنن ترمذی ج ۴ ص ۱۸۴ حدیث ۲۴۱۸)

د نیکے خبره کوي يا چپ اوسييري

کاش چه! د بخاری شريف دا حدیث پاك زمونږ په ذهن او دماغو
کښ پوخ کښي، چه په هغې کښ دا هم دي: ”مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَيُقْلِنْ خَيْرًا أَوْ يَضْعُثُ“ ”خوک چه په الله او د قیامت په ورخ
باندي ايمان لري هغه له پکار دي چه د نیکے خبره کوي يا خاموشه
اوسييري.“ (بخاری ج ۴ ص ۱۰۵ حدیث ۶۰۱۸)

د دعوت اسلامي د اشاعتي اداري مَكْتَبَةُ الْبَيْنَيَّةِ چاپ شوي د ۲۱۷
صفحو کتاب ”الله والوال کي باتين“ په صفحه ۹۱ کښ امير المؤمنين
حضرت سیدنا ابوبکر صدیق ؓ فرمائی: ”په هغه خبره
کښ هیڅ خیر نشه د کومې [خبرې] مقصد چه د الله تعالی رضا
مندي نه وي.“ (حلیۃ الاولیاء ج ۱ ص ۷۱) حضرت سیدنا امام سفیان ثوری
رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ فرمائی: د عبادت شروع خاموشی ده، بیا علم حاصلول
دي، د هغې نه پس هغه يادول، بیا په هغې عمل کول او نورو ته
رسَوْلُ دی. (تاریخ بغداد ج ۶ ص ۶)

که جنت مو پکاري نو...

د حضرت سیدنا عیسیٰ روح اللہ علیہ السلام په خدمت کبن خلقو عرض اوکرو: خه داسې عمل را اوښائي چه په هغې جنت راکړې شي؟ ارشاد ئې اوفرمائلو: ”کله هم خبرې مه کوي“. خلقو عرض اوکرو: دا خونه شي کيدي. او ئې فرمائيل: ”د نې خبرې نه سوا د خُلې نه هیڅ هم مه اوباسع“. (احیاء العلوم ج ۳ ص ۱۳۶)

اکثر مرے ہونٹوں پر ہے ذکرِ مدینہ
 اللہ زباد کا ہو عطا قفلِ مدینہ (دسائل بخشش ص ۲۶)
 اکثر دوی په شوندرو زما ذکرِ مدینہ
 د زبی را عطا کپی اللہ قفلِ مدینہ

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَالِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

خاموشی د ایمان د سلامتیا ذریعه ده

د کوم بدنسیبہ کس ژبه چه د قینچئ په شان د هر یو کس خبره کت کوي، هغه به د نورو په خبره باندې د پوهیدو نه محرومہ پاتې کېږي. بلکه د قړتو کس د پاره د دې خبرې خطره هم وي چه د زیات تېټر په وجه چري د هغه د خُلې نه معاذ الله عزوجل د کُفر خبره را او نه اوخي. چنانچه حجۃ الاسلام حضرت سیدنا امام غزالی رحمۃ اللہ علیہ په ”احیاء العلوم“ کبن د یو خوبزرگانو قول نقل کوي او فرمائی چه:

په خاموشه اوسيدو والا کس کبن دوه صفتونه را يو خائې شي (۱) د هغه دين سلامت اوسي. (۲) دبل په خبره صحيح پوهه کيږي.
 (احياء العلوم ج ۳ ص ۱۳۷)

خاموشی د جاھل پرده ده

حضرت سیدُنا سُفِيَّانُ بْنُ عُيُّونَه رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ فرمائی: الْصَّمْتُ زَيْنٌ لِّلْعَالِمِ وَ سُنْنَةُ الْجَاهِلِ: خاموشی د عالم وقار او د جاھل پرده ده.
 (شعبہ الایمان ج ۷ ص ۸۶ حدیث ۴۷۰۱)

خاموشی د عبادت گنجي ده

د حضرت سیدُنا امام سُفِيَّان رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ نه روایت دي: زياته خاموشی د عبادت گنجي ده. (الصَّمْتُ مَعَ موسوعة ابن أبي الدنيا ج ۷ ص ۵۵ رقم ۴۳۶)

د مال حفاظت آسان دي خود ژبي....

حضرت سیدُنا محمد بن واسع رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ حضرت سیدُنا مالک بن دینار رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ته او فرمائيل: د انسان د پاره د ژبي حفاظت د مال د حفاظت نه زيات گران دي. (التحاف السادس للزبيدي ج ۹ ص ۱۴۴)

افسوس! چه د خپل مال د حفاظت په مُعامله کبن عام طور هر يو کس هوبنيار وي، حالانکه که مال ضائع هم شي نو صرف د دُنيا نقصان دي. په کروپونو افسوس! د ژبي د حفاظت سوچ دير

ڪم پاتي دې، يقيناً د ڙبي د حفاظت نه کولو په سبب د دُنيا د
نقصان سره سره د آخرت د بربادئ هم پوره پوره امکان دې.

بک بک کي یا عادت نه سر حشر پھنسادے

الله ز باں کا ہو عطا ڦفل مدینه (وسائل بخشش ص ۲۶)

د تبر تبر دا عادت مې هلاک نه کپري په محشر کبن

د ڙبي را عطا کپري الله ڦفل مدینه

صلوٰا علیٰ الحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیٰ مُحَمَّدٌ

خبری کولو والا دیر څل افسوس کوي

خوبو خوبو اسلامي ورونو! دا حقیقت نه شي رد کیدي چه په
خاموشہ اوسيدو کبن د پښيمانئ امکان دير ڪم دې. او په موقع او
ې موقع د ”خبرو کولو“ عادت دير څله بندہ په SORRY وئيلو، او په
معافی غونبتلو مجبوري، يا په زړه کبن پښيمانه وي، چه که ما
دلته خه نه وي وئيلي نو دير به بنه وو. ځکه چه زما په خبره کولو د
مخامنځ کس په زړه کبن زما رعب ختم شو، [زما د دير خبرو په وجه
راته] نيعي نيعي خبرې واورو لې شوي، فلانکې را نه خفه شو،
فلانکې [زما د خبرې په وجه] شرمنده شو، د فلانکې زړه اوزاريدو.
خپل عِزّت مې هم خراب شو وغيره وغيره. د حضرت سیدُنا محمد بن
نَضْرَ حارثي بِحَمْدِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ نه روایت دې: په زياتو خبرو کولو وقار (يعني
رُعب) ختميږي.

(الصَّمْتُ لابنِ ابْنِ الدُّنْيَا ج ۷ ص ۶۰ رقم ۵۲)

د وئيلو په وجه "پبنيمانтиا نه" "د نه وئيلو په وجه پبنيمانтиا" بنه ده

دا رښتیا دي: چه د "وئيلو" په وجه پبنيمانтиا نه د "نه وئيلو" په وجه پبنيمانтиا بنه ده، او د "زيات خوراك کولو" په وجه پبنيمانтиا نه په "ڪم خوراك کولو" پبنيمانه کيدل بنه دي، خوک چه زياتي خبرې کوي هغه په مصييتونو کبن نخبلني او خوک چه د زيات خوراك کولو عادت لري هغه خپله معده تباه کړي او اکثر د وجود په پېر والي کبن آخته شي او په قِسم قِسم بيمارو کبن گرفتار شي. که چرې په خوانئ کبن د مرضونو نه بچ پاتې شي نو د خوانئ د رخصتيدو نه پس کله کله په بيشميره مَرضونو کبن آخته شي. د زيات خوراك د نقصانونو او د وجود د پېر والي د علاج د معلومات حاصلولو د پاره د فيضان سُنّت د ڄلد اوّل باب "د خitiي ڦفل مدینه" اولوليء.

چارا په فائده کبن وي

خوبو خوبو اسلامي ورونو! که موښه غور اوکړو نو ړوند په فائده کبن دي څکه چه هغه پردو بشو ته د کتلونه ، آمرد [يعني بي ګيري بشکي هلکانو] باندي د مزې اخستلو نه ډک نظر اچولو نه، د فلمونو او درامو کتلونه، د نيم پينت والا بشکاره زنکونانو او ورنونو ته د کتلونه او د بدنظرئ د نورو ګناهونو نه بچ وي. هم دغه رنگ چارا هم د

ژبې د بې شمیره آفتونو نه په حفاظت کښن وي. أمير المؤمنين حضرت سیدنا ابوبکر صدیق رضي الله تعالى عنه فرمائی: افسوس چه زه چارا وي خو چه د الله د ذکر د حده پوري وينا (يعني د وئيلو طاقت) را ته حاصل وي. (مرقاۃ المفاتیح ج ۱۰ ص ۸۷ تحت الحديث ۵۸۲۶)

په "إحياء العلوم" کښن دي: حضرت سیدنا ابو درداء رضي الله تعالى عنه یوه ژبه چلوونکي [يعني ډيرې خبرې کولو والا] بنجه او ليدله نو اوئې فرمائیل: که دا چارې وي نو د دې په حق کښن به غوره وي. (احیاء العلوم ج ۳ ص ۱۴۲)

کور به د آمن ځای خنگه جوړ شي

زمونې د خود خور آقا صلی الله علیه وآله وسَلَّمَ د خود صحابي رضي الله تعالى عنه د ارشاد نه د خاص طور زما هغه اسلامي خويندي درس حاصل کړي کومې چه هر وخت په "تا وئيلي ما وئيلي" او "ته داسي زه داسي" کښن آخته وي . او د دې ځای خبرې هلته او د هغه ځای خبرې دلته وړلو راولو نه او زکاريې. که اسلامي خويندي په صحيح معنو کښن په خپلو ژبو "قفل مدینه" او لګوی نو د هغوي د کور پريشاني، د خپلوانو سره خفگانونه، د خوابنې او هنګور جګړي وغیره ديرې مسئلي به حل شي او تول خاندان به د آمن مرکز جوړ شي. څکه چه د کور زياتي جګړي د ژبې د بې ځایه استعمال په وجه کېږي.

د خوابنې او هنگور د جګرو د ختمولو مَدَنِي نسخه

که خوابنې رَئَل کوي نو هنگور ته پکاردي چه صرف او صرف
صبر د کوي او خوابنې ته د په جواب کبن یو لفظ هم نه وائي او
خپل خاوند ته د هم گیله نه کوي او د خپل پلار په کور کبن د هم
خه نه وائي. بلکه تندې د هم نه گونجې کوي. او په خپلو بچو او لوښو
وغیره د هم خپله غُصه نه سروي. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى** کاميابه به شي.
وائي چه: ”يو چپ کس په سلو کسانو بر وي.“ هم دغه رنگ که
چرې هنگور خپلې خوابنې سره جګړه کوي نو خوابنې له پکاردي
چه د هيچ قِسم جواب نه ورکوي. صرف خاموشی د اختيار کړي. د
کور یو کس تر دې چه خپل څوئ ته د هم د دې خبرې گیله نه
کوي. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى** د دې خبرې چه: ”يوه خاموشی سل
خیروننه“ مطابق به سکون او موسي. آو جي بالکل که په صحيح معنو
کبن د سِک مدینه عُفَّعَنْهُ په دې ”مدَنِي نسخه“ باندې عمل او کړې
شي نو **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى** دير زر به د خوابنې او هنگور جګړې ختمې
شي او کور به د امن مرکز جوړ شي. د خوابنې او هنگور د جګرو د
عالج د پاره د حکمت نه ډک مدنی ګلونو باندې مشتمله V.C.D
”ګهرا من کا ګهواره کیسے بنے!“ د مَكْتَبَةُ الْمُدِينَه نه حاصله کړئ يا ئې د

دعوتِ اسلامی په ویب سائٹ www.dawateislami.net باندی او گورئ. **الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** د دی V.C.D په برکت ڈیر کورو نه د امن مرکز جوړ شوي دي.

ہے دبدبہ خاموشی میں ہیبت بھی ہے پہاں
اے بھائی! زیال پر تو لگا قفل مدینہ (وسائل بخشش ص ۲۶)
خاموشی کبن دبدبہ ده او رُعب دی پکنی پت
ته اولکوہ په ژبه ورورہ قفل مدینہ
صَلُّوا عَلَى الْحَسِيبِ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَى مُحَمَّدٍ

د ژبی په خدمت کبن درخواست

خوبو خوبو اسلامی ورونو! چه کله ژبه صحیح چلیپی او بنی
بنی خبری کوي نو د دی فائدہ به تول وجود ته رسی، او که کبرہ
چلیپی مثلاً خوک ئی اوريyo، چا ته ئی کنزلي اوکرپی، د چا بی عزتی
ئی اوکرپه، غیبت او چُغلي ئی اوکرپه، نو کله کله په دُنيا کبن هم [د
انسان] وجود و هل او خوري. زمونبر خوب خوب او د ټولو نه بنه بنکلی
اخلاق لرونکی آقا **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** فرمائی: ”چه کله په انسان سحر
راشی نو د ده تول اندامونه په ډیره عاجزئ ژبی ته وائی: زمونبر په باره
کبن د الله **تعالٰى** نه او ییرپه، خکه چه مونبره ستا سره تپلي يو، که ته
سمه وي نو مونبر به هم سم يو، او که ته کبره شوې نو مونبر به هم
کاره شو.“ (**سُنْنَةِ تَرْمِذِيِّ** ج ۴ ص ۱۸۳ حديث ۲۴۱۵)

یارب نہ ضرورت کے سوا کچھ کبھی بولوں!

اللہ زیاں کا ہو عطا قُفل مدینہ (وسائل بخشش ص ۲۶)

یا رب چہ ضرورت نہ سوا ہیث ہم نہ وايم

د ژبی راعطا کرپی اللہ قُفل مدینہ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

د بنی خبری کولو فضیلت

د تاجدار رسالت صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمان مبارک دی: په جنت کبن داسې بالا خانې [یعنی اوچت خایونه] دی چہ د هغې بھرد دنه نه او دنه ئې د بھرنہ بسکاری. یو اعرابی [دلکی یو کس] عرض اوکرو: یا رسول اللہ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ! دا د چا د پاره دی؟ هغونی صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اوفرمائیل: دا د هغه چا د پاره دی چہ بنی خبری کوي، په خلقو طعام خوري، مسلسل روزی نیسي، او د شپې پاخی او د اللہ تعالی د پاره نمونځ کوي چه کله خلق اوده وي. (سنن ترمذی ج ۴ ص ۲۳۷ حدیث ۲۵۳۵)

آقا د اور دی خاموشی والا وو

گان رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كُلِّيُّ الصَّنْتَ ح يعني رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ د اور دی خاموشی والا وو. (شرح السُّنْنَةِ لِلْبَغْوَی ج ۷ ص ۴۵ حدیث ۳۵۸۹)

مُفَسِّر شہیر حکیم الامم حضرت مفتی احمد یار خان رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ دی حدیث پاک لاندی فرمائی: د خاموشی مطلب د دُنیاوی خبرونه خاموشی ده گنې د خور. آقا صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ زیہ مبارکه به د اللہ جل جلالہ

په ذکر کښ هر وخت مصروفه وه. خلقو سره به بې ضرورته خبرې نه کولې. دا ذکر دې د جائزو خبرو، ناجائزه خبره خوئې قول عمر په زېه مبارکه کله راغلې نه وه. دروغ، غیبت، چغلي وغیره ئې قول عمر کښ يو ھل هم په زېه مبارکه نه وو راغلې. **حُضُور ﷺ** قول حق او حق دې نوبیا باطل هفوئی ته خنگه رسیدې شي. (موافَقُ الْمُنَاجِجِ ج ۸ ص ۸۱)

د خبرو کولو او خاموشى دوه قسمونه

فرمانِ مصطفیٰ ﷺ: اِمْلَأُ الْخَيْرَ خَيْرًا مِّنَ السُّكُوتِ وَالسُّكُوتُ خَيْرٌ مِّنْ اِمْلَأِ الشَّرِّ يعني بنه خبره کول د خاموشى نه غوره دي او خاموشى د بدې خبرې کولو نه غوره ده. (شعب الایمان ج ۴ ص ۲۵۶ حدیث ۴۹۹۳) حضرت سیدُنا علی بن عثمان هجویری المَعْرُوف داتا گنج بخش رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ په ”کشف المَحْجُوب“ کښ فرمائی: کلام (يعني خبرې کول) دوه قسمه دې، يو حق خبرې او دويم باطلي خبرې. هم دغه رنگ خاموشى هم دوه قسمه وي (۱) مقصدي خاموشى (مثالاً د آخرت د فیکر کولو، يا په شرعی احکامو باندې د غور او سوچ وغیره کولو خاموشى) (۲) د غفلت نه دکه خاموشى (يا مَعَذَّلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ دَغَّلَ طَوَ خِيَالُنُو يا د دُنْيَاوِي بې کاره خيالونو نه دکه خاموشى). هر چا ته د خاموشى په حالت کښ بنه دېر غور کول پکاردي، که چري د ده خبره کول حق وي نو خبره کول د خاموشى نه غوره دي. او که چري د ده خبرې باطلي وي نو د ده

خاموشی د خبرو کولو نه غوره ده. حضرت داتا گنج بخش رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ د خبرو کولود حق یا باطله کیدو په باره کبن د پوهه کولود پاره يو حکایت نقل کوي: يو څل حضرت سیدنا ابوبکر شبیلی بغدادی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ د بغداد شریف په يوه محله تیریدلو نو د يو کس نه ئې دا واوريدل: **السُّكُوتُ خَيْرٌ مِّنَ الْكَلَامِ** يعني خاموشی د خبرو کولو نه غوره ده. هغوي رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ هغه ته اوفرمائيل: ستا د خبرو کولو نه ستا خاموشی غوره ده. او زما خبرې کول د خاموشی نه غوره دي.
(ماخواز کشف المحتجوب ص ۴۰۲)

د بې حیا خبرې تعریف

خومره خوش نصیبه دی هغه اسلامي ورونړه او اسلامي خویندي! خوک چه صرف د بنو خبرو د پاره خپلې ژې په حرکت ورکوي او دیر دیر د ”نيکئ دعوت“ خلقو ته رسوي. افسوس! نن صبا به د خلقو د ناستې داسي کم ځائیونه وي چه هغه به د بې حیائی د خبرو نه پاك وي تر دې چه مذهبی انداز لرونکي خلق هم د دې نه بچ نه پاتي کيري. کيدي شي چه هغوي ته معلومه نه وي چه فُحش [يعني د بې حیائی] خبره خه ته وائي؟ نو واوري؟ د بې حیا خبرو تعریف دا دې: **الْتَّعِيْرُ عَنِ الْأُمُورِ الْمُسْتَقْبِحَةِ بِالْعِبَارَاتِ الصَّرِيْحَةِ** يعني شرمناك کارونه (مثلاً کنده او بد معاملات) په بنکاره الفاظو کبن بيانول.
(احیاء العلوم ج ۳ ص ۱۵۱)

هغه خلمي چه د مزي اخستلو د پاره فضول د ودونو د خلوقنو [يعني د
ښئي او د خاوند د یواخي ځائي خبرې] او په پرده کبن د ساتلو خبرې
چيرې. او د بې حيائې خبرې کولو والا بلکه صرف د هغې په اوريدو
زړونو خوشحالولو والا، ګنډه کنځلي کولو والا، بې شرمه اشارې
کولو والا، د دې غلطواشارونه مزي اخستلو والا او د ”ګنډه مزو“
اخستو د پاره فلمونه او ډرامې (څکه چه دا عام طور د بې حيائې نه ډک
وي) کتولو والا ډيو زړه درزنکې روایت بیا بیا اولولي او د الله تعالی
د یېري نه ډپه لړزان شي. چنانچه

د خُلې نه به ئې وينه او نو بهيرې

منقول دي چه: د خلور قسمه دوزخيان به د خوتکيدلو او بو او د
اور د مينځه مندي و هي او وَيل و ثُبور (يعني هلاكت) به غوارې، په
هغوي کبن یو هغه کس چه د هغه د خُلې نه به وينه او نو بهيرې،
دوزخيان به وائي: ”په دې بدجخته خه شوي دي چه زمونږه په تکلیف
کبن إضافه کوي؟“ او به وئيل شي چه: ”دې بدجخته به بدو او خيٺو
(يعني ګنډه) خبرو ته غوره اينبودو او مزي به ئې تري آخستې لکه د
ڄماع [يعني د کوروالي د خبرو نه].“ (الْتَّحَافُ السَّادَةُ لِلزَّبِيدِي ج ۹ ص ۱۸۷)

د غيرو بنخو او د امردو [يعني د بنکلو بې ګيرې هلکانو] په باره کبن
راتلو والا ګنډه وَسَوْسَو ته توجه کولو والو، قصدًا خان په غلطوا

خيالاتو کبن د مشغولولو والؤ او **مَعَاذُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ** د گنده کار د سوچ په ذريعه مزي اخستلو والؤ ته د بيان کري شوي روایت نه عبرت حاصلول پکار دي.

نه وسوسے آئين نه مجھے گندے خيالات
دے ذهن کا اور دل کا خدا! قفل مدینہ (وسائل بخشش ص ۲۶)
نه ڈ راحی وسوسی ما ته، نه گنده خيالات
الله د ذهن او زرہ را کري قفل مدینہ
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

د سپي په شکل کبن

حضرت سیدنا ابراهيم بن ميسره رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ فرمائي: ”د بې حيائې خبرې کولو والا به په ورڅ دقيامت د سپي په شکل کبن راخېي：“
(التحاف السادة للزبيدي ج ۹ ص ۱۹۰)

جنت حرام دي

د حُضُور تاجدار مدینه صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمان مبارڪ دي: ”په هغه کس جنت حرام دي خوک چه د بې حيائې د خبرې نه کار اخلي“
(الصَّنْثُرُ لِابْنِ ابْي الدِّنَيَا ج ۷ ص ۲۰۴ حدیث ۳۲۵)

د ووه مدنی گلونو فاروقی گلداسته

أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ حَضْرَتِ سَيِّدُنَا عَمَرُ فَارُوقٌ أَعْظَمُ رَحْمَةً اللَّهِ تَعَالَى عَنْهُ فَرِمَائِيَ:

﴿ د فضولو خبرو نه بچ کيدو والا ته حکمت او دانائي [يعني عقلمندي] ورکولي کيري. ﴾ د فضولو کتلوي يعني د خه ضرورت نه بغیر اخوا دیخوا کتلوا نه بچ کيدو والا ته خشوع قلب (يعني د زره آرام) [نصيب کيري]

﴿ فضول طعام (يعني پير زييات خوراک کول يا د لورې نه بغیر، صرف د خوند د پاره د قسم قسم خيزونه خورل) پريبنودو والا ته په عبادت کښن خوند ورکولي کيري. ﴾ د فضول خندا نه بچ کيدو والا ته رُعب او د بدبه ورکولي کيري. ﴾ د توقو تقالو نه بچ کيدو والا ته د ايمان نور نصيب کيري. ﴾ د دُنْيَا د محبت نه بچ کيدو والا ته د آخرت محبت ورکولي کيري. ﴾ د نورو خلقد عييونو د لتيولو نه بچ کيدو والا ته د خپلو عييونو د إصلاح توفيق ورکولي کيري. (ماخوذ از المنبهات ص ۸۹)

کاش چه داسي اوشي....

هر يو اسلامي ورور او اسلامي خور د د هري مدنی مياشتني په اولني کل شريف [يعني د کل په ورخ] د دي رسالي د لوستلو عادت جور کري. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى** په خپل زره کښ به عجبيه تبديلي محسوسه کري. د مدنی انعام نمبر ۵ او ۶ مطابق عمل د زې د حفاظت بهترینه ذريعيه ده. لهذا د فضولو خبرو کولونه د بچ کيدو د عادت جورولو د

پاره ڊ ضروري خبری هم په لبرو الفاظو کبن کوي، او خه نه خه خبری په اشارو او د ليکلو په ذريعه د کولو کوشش کوي او فضول خبره د خُلبي نه وتلو په صورت کبن فوراً يو يا درې خله د درود شريف لوستلو عادت جو پ کړئ.

د یو صحابي د جنّتي کيدو راز

زمونږه خور، خور آقا، ميگي مدنی مصطفى ﷺ به د الله تعالیٰ په عطا [يعني ورکره] چه خلق خنکه اوليل نو دا به ورته معلومه شوه، چه دا جنّتي دي او که دوزخي؟ بلکه د راتلو والا په باره کبن به ورته د مخکين نه معلوم وو چه دا جنّتي دي او که دوزخي؟ چنانچه [يو خل] د الله تعالیٰ خور، محظوظ ﷺ ارشاد او فرمائیلو: خوک چه د ټولو نه مخکين په دې دروازه رانو تو هغه جنّتي دي. په دې کبن حضرت سیدنا عبدالله بن سلام رحمه اللہ تعالیٰ عنہ په دروازه رانو تلو، خلقو هغوي ته مبارکي ورکره او تپوس ئې ترې او کپرو چه آخر د خه عمل په وجه تاسو ته دا نیک بختي حاصله شوه؟ حضرت سیدنا عبدالله بن سلام رحمه اللہ تعالیٰ عنہ او فرمائیل: زما عمل دير کم دي او د خه چه زه د الله تعالیٰ نه اميد لرم هغه زما د سینې [يعني زره] سلامتيا او بي مقصده خبرې پريښو دل دي. (الْأَصَمُّ لِابْنِ أَبِي الدُّنْيَا ج 7 ص 86 رقم 111)

د دې حديث پاک د الفاظو "سلامة الصدر" يعني د "سینی د سلامتیا" نه مراد د زړه د لغويات (يعني بې هوده) او د حسد وغیره باطنی مرضونو نه پاک کیدل او په زړه کښ د ايمان مضبوط او مستحکم کول دي.

رفتار کا گفتار کا کردار کا دے دے

هر عُضو کا دے مجھ کو خدا ټفل مدینه (وسائل بخشش ص ۲۶)

درفتار او د گفتار او د ګردار را کړي

را کړي د هر اندام الله ټفلي مدینه

صلوا على الحبيب! صلی اللہ تعالیٰ علیٰ مُحَمَّدٌ

د فضول خبرو مثالونه

خوبو خوبو اسلامي ورونو رو! فضول خبرې اکر چه ګناه نه ده، خو

په دې کښ خه خير هم نشيته. سُبْحَنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ! حضرت سیدنا عبد

الله بن سلام ﷺ ته د خوب آقا ﷺ په مبارڪه

خله د جنت زيري ورکړي شو. په هغويي ﷺ کښ يو صفت

دا هم وو چه هيچ کله به ئې هم فضول خبرې نه کولي. د کوم کار

سره به ئې چه خه تعلق نه وو د هغې په باره کښ به ئې هدو تپوس

نه کولو. خو افسوس! زمونږه چه د کومو معاملاتو سره د سره هدو

تعلق هم نه وي، د هغې په باره کښ هم فُضُول تپوسونه کوو. مَثَلاً

دا د په خو واختو؟ هغه په خو اوشو؟ فلانکي خائ کبن د پلات [يعني د زمکي] خه ريت چلبري؟ که د چاکور ته لار شو يا چا نوي کور اخستي وي [يا ئي په کرايه نيلوي وي] نو دا تپوسونه کيربي چه، په خو اوشو؟ خو کوتبي پکبن دي؟ کرايه ئي خوده؟ د کور مالک خنگه دي؟ (دا تپوس اکثر **مَعَادَةَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ** [د الله پناه] د غييت او ٿئمت شروع کولو سبب جوري، ڪڪهه چه د دې جواب عام طور بي د شرعی اجازتے خه داسې د گناهونو نه ڏک وي: زمونبر د کور مالک ڏير سخت طبيعته، بي رحمه، ڪور، خر د ماغه او شوم سري دي) وغيره هم دغه رنگ چه خوک نوي دوکان، موټر، سکوتير وغيره واخلي. نو بي وجه د اخستو والا نه د هجي د ريت، د پائيداري، د نغدو، د قرضو او د قسطونو وغيره په باره کبن تپوسونه کيربي. هم دغسي د مریض نه چه هغه غريب صحيح خبرې هم نه شي کولي، د هغه نه هم خيني تپوس له راتلو والا ناپوهه انسان لکه "يو غت ډاکټر" داسې پوره پوره تپوسونه کوي او ټول تفصيل تري معلوموي تر دي پوري چه د ايڪسري او د ليبارقي د رپوريونو تپوس هم تري کوي او که چري آپريشن ئي شوي وي نو فُضول تري د ټکونو د شمير تپوس هم

کوي. تر دې چه که ”د پردې د ځائ“ خه مسئله وي نو ځينې بې شرمه د هغې په تفصيلي معلوماتو کولو کښ هم نه شرميري. په داسې فضولياتو کښ بسجې هم د سرونه کمې نه دي. د ګرمي يا د یخني په موسم کښ د هغې د کمې يا زياته په موقع باندي بې حاجته خبرې کيرې مثلاً د ګرمي په موسم کښ ځينې بې فائدي خبرې کونکې به ”اُف“ ”اُف“ کوي او وائي به: یو خونن صبا ګرمي ډيره زياته ده او د پاسه ورسره ساعت په ساعت بجلی هم لاره شي. هم دغسي په جمي کښ به د اداکارئ سره جامني رووي او وائي به: نن خو ډيره زياته یخني ده. که د باران موسم وي نو بې ضرورته په هغې هم تبصري کوي: مثلاً نن صبا بارانونه ډير زيات ورېږي، هر طرف ته او به ولاړې دي، انتظاميه د خټو صفا کولو خه خيال هم نه کوي وغیره وغیره. هم دغه رنګ په ملکي او سياسي حالاتو باندي هم بغیر د نیټ د اصلاح نه فضول تبصري او په مختلفو سياسي ډلو باندي بې ځایه اعتراضونه کيرې. که د ډيو بنار يا ملك سفر ئې کړې وي نو د هغه ځائ د غرونو او د پتو او باعونو او شنو شنو ځایونو بې ضرورته نظاري بيانول، د هغه ځائ د

کورونو او د سېرکونو تفصیلات بې ضرورتە بیانولو وغیره وغیره، دا تولپی کە فضول خبرې نه دی نو نور خە دی. البتە دا ياد ساتىء! چە کە مونبرە په دې ڏکر کړې شوو خبرو کولو څوک اووینو نو ضروري ده چە ځان د بدګمانئ نه اوستاوو څکه چە کله کله بسکاره دُنیاوي خبرې هم د بنه نیت په سبب د ثواب کار جوړې شي، يا ڪم از ڪم په فضولو خبرو کښ نه شميرل شي.

د فضولو خبرو کولو والا د دروغو د مبالغي د گناه نه بچ کيدل مشکل وي.

دا ياد ساتىء چە فضول خبرې کول گناه نه ده خو فضول خبرې به هله وي چە د کمي زياتي نه بغیر صحیح صحیح خبرې بیان کړې شي، او که د دروغو مُبالغي ئې اوکړې [يعني دروغ خبرې ئې پکښ شامل کړې] نو د گناهونو کندې ته او لیدو! د تشویش خبره دا د چە داسې خبرې په صحیح ناپ تول بیانولو چە د فضولو خبرو د حد نه تیرې نه شي دا ډير مشکل کار دې اکثر پکښن دروغو مُبالغي [يعني د خبرې زیاتولو دروغ] شامل شي، فضول ګويه کس ډير څله د غیبتونو، تهمتونو، عیبونو بیانولو او د زړه ازارولو وغیره [د گناهونو] په ډلډل

[يعني ختو] کبن پريوخي. لەذا خير په خاموشه اوسيدو کبن دې، خكه چه يوه خاموشي سل خironه.

کاش! چه د وئيلونه مخکبن لېر د سوچ او تول کولو سعادت رانصيپ شي.

واقيعى كە يو انسان د خبرى کولو نه مخکبن [د خبرى] د "تللو" يعني د سوچ کولو عادت جوركىي نو هغە تە به خپلى بې شميره فضول خبرى پخپله محسوسىدل شروع شي! كە صرف "فضول خبرى" وي نو اگرچە گناه نه ده خو پە دې کبن دير قىسم نقصانونه موجود دى. مثلاً پە دې خبرو کبن د زې خوزلو تكليف وي او قىمتى وخت پرى بربادىرى كە دومره ساعت ڏڪرالله يا ديني مطالعه اوكرپى شي يا يو سنت بيان كرپى شي نو د ثواب انبار به جور شي.

د دهشت گردىء فضول خبرى

هم دغە رنگ **مَعَاذَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ** كە چرى د دهشت گردىء واقعه پىينىه شي نوبس خلقۇ تە د فضول بىچ بلکە پە بعضو صورتونو کبن د کناھونو نه د چك بىچ موضوع پە لاس ورغلە، هر ئاخائى د هغىي قىصىپى، بې بۇنىيادە قىاسونە، فُضُول تبصري، پە خپل آتىكل پە يوه چله [پارتىئ] يا ليپر وغيره باندى تۇمت لگول وغيره. اكتر دا خبرى صرف "فضول" نه بلکە پە خلقۇ کبن د يارپى خورويدو باعىت، د

افواگانو د خوریدو او د هنگامو جوریدو باعث هم جوریبی. د دماکو او د دهشت گردئ د واقعاتو اوریدلو او بیانولو نفس چیر زیات شوق لري. کله کله د بنده په ژبه خود دعا الفاظ وي خو په زره کبن ئې د یروونکو خبرونو د اوریدلو او اورولو په ذریعه د مزو اخستلو جذبه پته وي. کاش! چه مونږه د نفس په دې شرارت پوهه شو او د دهشت گردئ او دماکو د تذکرو نه د مزو اخستلو نه خان او ساتو. خو په ظلم باندې د شهید کړي شوو خلقو، د زخمیانو او په تکلیف کبن د اخته مسلمانانو سره د همدردی، او خدمتونو او د آمن او سلامتیا د دعاگانو نه په شا کیدل نه دی پکار، ځکه چه دا د ثواب کارونه دی. بس چه کله هم داسې خبرو کولو او اوریدلو موقع راشی نو په خپل زره غور کول پکار دی چه نیت مو خه دې؟ که بنه نیت مو پکنیں پیدا کړو خو ډیره بنه ده، خو اکثر د داسې قسم خبرو مقصد صرف مزې اخستل وي.

صدقِ اکبر به په څله کبن کانپې کینبودو

یاد ساتئ! ژبه هم د الله تعالی ډیر لوئ نعمت دې. د دې په باره کبن به هم د قیامت په ورڅ تپوس کېږي. ځکه د دې بالکل بې خایه استعمال نه دې پکار. حضرت سیدنا ابوبکر صدق رضی اللہ تعالیٰ عنہ به قطعی د جئی کیدو باوجود د ژې د آفتوونو نه ډیر زیات په احتیاط

کبن او سیدو. چنانچه په احیاء العلوم کبن دی چه حضرت سیدنا ابوبکر صدیق رَضِیَ اللہُ تَعَالَیٰ عَنْہُ بے په خپله خُلہ مبارکہ کبن کانپی نیولی وو، چه هدو د خبرو کولو موقع په لاس رانه شي. (احیاء العلوم ج ۲ ص ۱۳۷)

رکھ لیتے تھے پتھر سُنِ ابو بکر وَهُنَّ مِنْ
اے بھائی! زبان پر تو لگا قُفلِ مدینہ (وسائل بخشش ص ۲۶)
ابوبکر به نیولی وو خُلہ کبن کانپی
اے ورورہ! په خُلہ اولکوہ قُفلِ مدینہ

صَلُّوا عَلَى الْحَسِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

د خلویبنتو کالو پوري د خاموشیء مشق

خوبو خوبو اسلامي ورونو! که چري تاسو واقعي د خاموشیء عادت جورول غوارئ نو په دي باندي په سنجدگي سره غور کول غواري. او دير زيات مشق به کول پکار وي کفني په سرسری کوشش کولو د زبي قُفلِ مدینہ لکول گران دي. د زبي د بې خایه استعمالولو د تباھي نه د خان اويري او د خاموشیء د عادت جورولو پوره کوشش اوکرئ. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى** کاميابي به ستاسو مقدّر جوره شي، خو کوشش په استقامت سره کول پکار دي. راخئ چه د يو کوشش کونکي د استقامت حکایت واورو! حضرت سیدنا آرطاه بن مُنذِر **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** فرمائي: يو کس به د خلویبنتو کالو پوري د خاموشیء داسي مشق

کولو چه په خُله کښن به ئې کانپې اینبودې وو تر دې چه د خوراک خښاك او د اوده کيدو نه سوا به ئې کانپې د خُلې نه نه راوېستو.

(الصَّنْثُ لابنِ أبِي الدِّنِيَاجِ ص ٢٥٦ رقم ٤٣٨) ياد ساتىء! چه کانپې دومره وروکې نه دې پکار چه د حلق نه بىكته تير شي او په خه غتې مُشكِل کښن مو واچوي او د روزې په حالت کښن کانپې په خُله کښن نه دې اينبودل پکار څکه چه د دې خاروه وغيره حلق ته تلي شي.

خبرې ليکل او د هغې حساب کونکې تابعی بزرگ

حضرت سَيِّدُنَا رَبِيعُ بْنُ حُشَيْمٍ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ د شلو کالو پوري دُنياوي خبره په خُله نه ده کړي. چه کله به سحر شو نو قلم او دوات او کاغذ به ئې رواخستلو او پوره ورځ به ئې چه خه وئيل [غوبېتل] هغه به ئې ليکل او مابنام به ئې (د هغه ليکل شوو مطابق) خپل إحتساب کولو. (احیاء العلوم ج ۳ ص ۱۳۷)

د خبرو اترو د محاسبې طريقه

د خپلې ”محاسبې“ [يعني حساب] کولو نه مراد دلته دا دې چه پچپله هره خبره باندي غور کول او د هغې په باره کښن د خپل خان نه تپوس کول، مثلاً فلانکې خبره دي ولې کري ووه؟ په هغه خائي کښن د وئيلو خه حاجت ووه؟ فلانکې خبره خو په دومره الفاظو کښن هم پوره کيدي شوه، په هغې کښن د فلانکې فلانکې الفاظ

زيات ولې وئيلي وو؟ فلانکي کس ته چه تا کومه خبره کري و د هغې په شريعت کبن اجازت نه وو، بلکه زړه ازاروونکي توقه وو. د هغه زړه به خفه شوي وي، زر کوه اوسم توبه هم اوکړه او د هغه اسلامي ورور نه معافي هم اوغواړه. هغه بيتك [يعني د ناستي هغه ټولګي] ته ولې تلې وي؟ حالانکه تا ته معلومه هم وو چه هلتنه فضول خبرې کيرې، او په فلانکي خبره کبن تا آو ولې وئيلي وو؟ هلتنه تا غيبت هم اوريدلي وو، بلکه تا غيبت په شوق هم اوريدلي وو. زر کوه اوسم پخه توبه اوکړه او د داسي مجلسونونه د لري اوسيدو وعده هم اوکړه. هم دغه رنگ عقلمند انسان د خپلو خبرو بلکه د هري ورځي د تولو معاملاتو حساب هم کولي شي. دغسي خپلو ګناهونو، خپلو بي احتياطو او خپلو ډپرو کمزورو، او غلطو ته توجیه ګرځيدي شي او د اصلاح ذريعه جوريدي شي. د دعوت اسلامي په مدني ماحول کبن [د خپل خان] حساب کتاب ته ډکرمدينه وائي. او په دعوت اسلامي کبن هره ورځ کم از کم د دولسو منتو د ډکرمدينه کولو او په دغه دوران کبن د مدني انعاماتو د رسالي ډکولو ترغیب ورکولي کيرې.

ذِکرِ وَرْدُورِ گھڑیِ وِردِرِ باں رہے

میری فضول گوئی کی عادت نکال دو (وسائل بخشش ص ۱۹۳)

هر وخت د وي زما په ژبه ذکر او درود
لري کړي د فُضولو خبرو زما عادت

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

عُمر بن عبد العزيز یه زوره زوره اوژرل

حضرت سیدنا ابو عبدالله رحمۃ اللہ علیہ فرمائی: ما واوريدل چه
يو عالم صاحب د حضرت سیدنا عمر بن عبد العزيز رحمۃ اللہ علیہ په
مخکنن او وئيل: ”خاموشه عالم“ هم د وئيلو والا عالم په شان دي.
هغوي او فرمائيل چه: زما په خيال وئيلو والا عالم به په ورخ د
قيامت د خاموشه پاتي کيدو والا عالم نه غوره وي. خکه چه د وئيلو
والا فائده خلقو ته رسی او خاموشه پاتي کیدونکي ته صرف ذاتي
فائده رسی. هغه عالم صاحب او وئيل: یا امیر المؤمنین! آیا تاسو د
خبرو کولو د فیتنو نه نا خبره ئې؟ حضرت سیدنا عمر بن عبد العزيز
رحمۃ اللہ علیہ چه دا واوريده نو دير زييات ئې اوژرل. (الصَّسْطُلَابِنِ إِبْرِيزِ الدِّينِيَاج ۷)
ص ۳۴۸ رقم ۶۴۸ د الله جل جلاله د په هغوي رحمت وي او د هغوي په خاطر د
زمونږه بي حسابه بخښنه اوشي. آمین پیچاۃ اللئی امین حمل اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسالم

د حکایت وضاحت

خورو خورو اسلامي ورونو! زمونږ د بزرگانو احتیاطونه او د الله تعالی
د یړي جذبه مرحبا! البته په دې خبره کښ هیڅ شک نشته چه د

مُحتاط عُلمائے دین وعظ او نصیحت کول، شرعی احکام بنویل، د مُبلِغینو د سُنّتو نه ڈک بیان کول، د نیکے دعوت ورکول د خاموشی په مقابله کبن ڈیر زیات افضل عمل دی۔ خود هغه عالِم صاحب د سیدنا عمر بن عبدالعزیز ﷺ په خدمت کبن د خبرداره کولو په طور دا عرض کول ”چه آیا تاسو د خبرو کولو د فتنو نه نا خبره ئی؟“ په خپل خائی صحیح وو او د أمیر المؤمنین ع په هغه د الله تعالیٰ دیری نه په زوره زوره ژرل هم د هغه عالِم رَبَّانی په هغه جمله د مکمل رسیدلو [یعنی پوهه کیدلو] په وجہ وو. واقعی بنی خبری کول اکر چه د مخلوق ته فائیده ورکونکی دی خو پخپله د وئیلو والا د پاره په دی کبن د چیرو فسادونو خطری شته دی. مثلاً که بنہ مُبلغ وي نو د خپل فصاحت و بِلَاغَةٍ او په روانی سره د خبرو کولو په وجہ خلقو د طرف نه شاباش او وا وا کیدو په وجہ یا صرف په خپلو صلاحیتونو باندی د تَكَبُّرٌ په وجہ، یا خپل خان ته د ”خه“ گنرلو او نور خلق د سپک گنرلو په وجہ یا صرف د خپل نفس د پاره په نورو خلقو د خپل رُعب اچلو او د خپل وا وا کولو د پاره بنو بنو محاورو او بنو بنو جُملو، وغيره وئیلو د ترکیبونو کولو په وجہ او د هغې د پاره د مشکلو یا نسلکو نسلکو الفاظو وئیلو وغيره وئیلو په فتنو [یعنی فسادونو] کبن اخته کیدی شي. که چرپی په عربی وئیلو

کبن ماھر وي نو په خبرو او بیان کبن د خپلې عربئ زده کيدو د رُعب اچولو د پاره د عربئ د ډیرو ډیرو مقولو [يعني متلونو] وغیره استعمالولو په فِتنه [يعني فساد] کبن اخته کیدې شي. هم دغه رنگ چه د چا اواز بنه وي هغه هم د خطره سره مخامخ وي. څکه چه خلق اکثر د داسې کسانو صفت کوي او د هغې په وجه هغه د خان غت ګنړلو او د مغوره کيدو او بشه آواز د الله پاک د تحفه ګنړلو په خائی د خپل کمال ګنړلو وغیره وغیره غَلطو په خطره کبن اخته کیدې شي. نو د هغه عالِم رَبَّانی د ”خبرو کولو“ متعلق خبردارې په خپل خائی بالکل صحيح وو او واقعي په کوم مُبَلِّغ کبن چه ڏکر کړي شوي غندلي شوي عبيونه وي د هغه وئيل د هغه د خپل خان د پاره ډيره غته فِتنه [يعني فساد] او د آخرت د بربادي ذريعه د اگر که مخلوق ته د هغې فائیده رسی.

خبرې د فضولياتونه د پاکولو بهترینه نسخه

څوک چه واقعي په خپلو خبرو کبن د کمي راوستو خواهش لري د هغويء د پاره د خپلو خبرو د تَلَلو او خپلې خبرې د بې خایه يا د ضرورت نه زياتو الفاظو او د مختلفو غَلطو نه د پاکولو، او د نقصاني خبرو بلکه د فضولياتو د شاملیدو نه د بچ کولو د پاره د ”إحياء العلوم“ نه يوه بهترینه نسخه وراندي کيري. چنانچه د حُجَّةُ الإسلام

حضرت سیدُنا امام محمد بن محمد غزالی رحمۃ اللہ علیہ د فرمان خلاصه ده: د خبرو خلور قسمونه دي (۱) مکمله نقصان ورکوننکي خبره (۲) مکمله فائده مندہ خبره (۳) داسې خبره چه هغه نقصان ورکوننکي هم وي او فائده مندہ هم وي. او (۴) داسې خبره چه په هغې کښ نه فائده وي او نه نقصان. پس د اولني قسم خبره چه مکمل نقصان ورکوننکي ده، د هغې نه هميشه پرهيز کول ضروري دي، او هم دغه رنگ د دريم قسم خبرې نه چه په هغې کښ فائده او نقصان دواړه دي، د هغې نه هم بچ کيدل ضروري دي. او خلورم قسم په فضولياتو کښ شامل دي چه نه پکښ فائده شته او نه نقصان، ځکه په داسې خبرو کښ خپل وخت ضائع کول هم د یو قسم نقصان دي. د دي نه پس صرف د دويم قسم خبره پاتي کېږي یعنې په خبرو کښ دريمه حصه (۷۵ فیصدہ) خبرې خود استعمال قابلې نه دي او صرف خلورمه حصه (یعنی ۲۵ فیصدہ) خبرې فائده ورکوننکي دي. بس هم دا د استعمال قابلې دي خو په دي ټاپل استعمال خبرو کښ دنه د نرئ شان ریا کارئ، د اداکارئ، د غیبت، د دروغو د مبالغو [یعنی د خبرې زیاتولو] ” د خپل ځان به ظاهرولو آفت“ یعنی د خپل فضیلت او د خپلې پاکئ د بیانولو وغيره وغيره اندیښنې شته دي، او په فائده مندو خبرو کولو کولو کښ په

فضولو خبرو کبن د آخته کيدو، او بیا د هغې په ذریعه نور مخکنېن پکبن د گناه د کيدو وغيره خطرې شاملې دی، او دا [د فضولو او د گناه د خبرو] شاملیدل پکبن په داسې نازکه طریقه کېږي چه په هغې بنده پوهه هم نه شي، لهذا د دې قابل استعمال خبرې په ذریعه هم انسان په خترو کبن ګير وي. (ملکه از احیاء العلوم ج ۳ ص ۱۳۸)

چپ رہنے میں سوکھ ہیں تو یہ تجربہ کر لے

اے بھائی! رہاں پر تو لگا قفل مدینہ (وسائل بخشش ص ۶۶)

خاموشی کبن دی سَل خیرونه اوکړه تجربه

اے ورووړ په خُله اولکوو قفل مدینه

بې ټوقوفه بې سوچه خبره کوي

خبرو خودو اسلامي ورونو! عقلمند اول خبره تالی بیا ئې کوي او د بې ټوقوفه په زړه کبن چه خه راحی هغه وائی. اگر که د هغې په وجه هغه خومره هم ذليله شي. چنانچه حضرت سیدنا حسن بصری علیه السلام فرمائی: په خلقو کبن دا خبره مشهوره وه چه د عقلمند زبه د هغه دزړه نه شاته وي، هغه د خبرې کولو نه مخکنېن د خپل زړه نه تپوس کوي يعني غور کوي چه دا خبره اوکرم که نه؟ که فائده مندې وي او ئې کړي ګني خاموشه پاتي شي. او د بیټو ټوقوفه زبه د هغه د زړه مخنبې ته وي چه د زړه نه د تپوس کولو هدو موقع نه راحی، بس چه خه په خُله ورځی هغه وائی. (ملکه از تبیہ الغافلین ص ۱۱۵)

د وئيلو نه مخکبن د تول کولو طريقه

خوبو خوبو اسلامي ورونو! ياد ساتي! زمونره خوب خوب آقا مَكِّي
 مَدَنِي مُصطفى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کله هم په خپله مبارکه ژبه يو
 فالتو لفظ هم نه دي فرمائيلي، او نه ئي کله قَهَقَهَه^۱ لکولي ده. کاش!
 چه دا د خاموشئ او په زوره د نه خندلو سُنْتُونه هم عام شي. اے
 کاش چه! مونزه د ”وئيلو“ نه مخکبن د ”تول کولو“ عادت جور کرو.
 د تول کولو طريقه داده چه الفاظ په ژبه باندي د ادا کولو نه مخکبن
 د خپل زره نه دا تپوس اوکرپي شي چه د دي خبرپي مقصد خه دي؟
 آيا زه چا ته د نيكع دعوت ورکووم؟ آيا زه چه دا کومه خبره کول
 غواړم په دي کبن زما يا د یو بل کس خير شته دي؟ زما په دي
 خبره کبن خه داسي مبالغه [يعني زيادي] خو نشته چه هغه ما په
 دروغو کبن آخته کري، صدرالشريعة، بدراطريقة، حضرت علامه
 مولانا مفتی محمد امجد علي اعظمي حَمَدَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ دروغو د مبالغې دا
 مثال ورکرپي دي: ”که یو خل راغلي وي او دا ئي اووئيل چه زَرَ خله
 راغلي نو دروغزن دي.“ (بهاشرريعت ج ۳ حصہ ۱۶ ص ۵۱۹) دا سوچ د هُم اوکرپي
 چه زه چرپي د چا په دروغو صفت خونه کووم؟ د چا غيبت خونه
 کووم؟ زما په دي خبره خوبه د چا زره ته خه تکليف او نه رسی؟

^۱ [قَهَقَهَه هُغه خندا ته وايي چه بل ئي او ريدپي شي]

که دا خبره اوکرم نو د پښیماننیا په وجه خپله خبره د بیرته اغستلو یا د معافی غوبنې تلو حاجت خو به نه رائی؟ چرې خپل یا د بل چا راز خونه بنکاره کووم؟ د خبرې کولونه مخکنن که په ټاللو کنن دا خبره مخنبې ته راشی چه په دې خبره کنن نه فائیده شته او نه نقصان، او نه پکنن ثواب شته نه ګناه، نو بیا هم په دې خبره کولو کنن د یو قیسم نقصان شته دې، ځکه چه ژبې ته د فُضُول او بې فائده خبرو د تکلیف ورکولو په خایه که **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) او وئیلې شي یا درود شریف او لوسنلي شي نو یقیناً په دې کنن فائیده ده او دا د خپل قیمتی وخت بهترین استعمال دې. د داسې عظیمې فائیدې ضائع کیدل هم ضرور نقصان دې.

ذکر و درود مرگھری و درباره
میری فضول گوئی کی عادت نکال دو (وسائل بخشش ص ۱۶۳)

هر وخت د وي زما په ژبه ذکر او درود
لري کړي د فضولو خبرو زما عادت

د خاموشه اوسيدو طريقه

خوبو خوبو اسلامي ورونو! فضول خبرې کول اکر چه ګناه نه ده خو په دې کنن محرومې کیدل او ډیر نقصانونه موجود دي. لهذا د دې نه بچ کیدل ډير ضروري دي. کاش! اے کاش! چه د

خاموشئ د عادت جورولو د پاره مونږ ته په ژبه باندي د ”**قُفل مدینه**“ لګولو سعادت رانصيب شي.

حکایت: حضرت سیدنا مورق عجل رحمۃ اللہ علیہ فرمائی چه یوه داسې معاامله چه ما د شلو کالو پوري د هغې د حاصلولو کوشش کولو خو حاصله مې نه کړې شوه، خو بیا هم د هغې د حاصلولو کوشش پري نه بنودو. تپوس ترې اوکړې شو: هغه کوم اهم خیز وو؟ او ئې فرمائیل: خاموشه اوسيدل. (الزهد للإمام أحمد ص ۳۱۰ رقم ۱۷۶۲)

د خاموشئ طلب لرونکي ته پکار دي چه په خله باندي د وئيلو په خائي هره ورخ خه نه خه خبرې په ليکلو يا په اشاره هم کوي. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى** په دې طريقه به ئې د خاموشئ عادت شروع شي. **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ** د دعوت اسلامي د طرف نه د نیک جورولو په عظيمه نسخه ”مدني انعامات“ کښن یو مدني **إنعام** دا هم دې چه: آيا نن تاسود ژې د **قُفل مدینه** لګولو په ذريعه د فضولو خبرو نه د ېچ کيدو د عادت جورولو د پاره خه نه خه په اشاره او کم از کم خلور خله د ليک په ذريعه خبرې کړي دي؟ د خاموشئ د عادت جورولو د کوشش په دوران کښ داسې هم کيدي شي چه د فضولو خبرو نه د ېچ کيدو په کوشش کښ یو خورخې کاميابي حاصله شي خو بیا د خبرو کولو عادت د مخکښ په شان شي. که چرې داسې وي نو همت مه بیلیء، بیا بیا کوشش کوي، که جذبه د ربنتیني وي نو کاميابي به

ضرور حاصله شي. د خاموشئ د عادت جورولو د مشق کولو په دوران کبن خپل مُسکي اوسيدل مناسب دي. ځکه چه چري خوک دا محسوسه نه کري چه ګني ته د هغه نه خفه ئې، ځکه د مخ پرسولي نيولي دې. د خاموشئ د کوشش په ورڅو کبن غصه زياتيدي شي، که چري خوک ستاسو په اشاره پوهه نه شي نو هغه ته هیڅ کله غصه مه کوي. ځکه چه چري د بې ځایه زره ازارولو وغیره په ګناه کبن آخته نه شي، د اشارې وغیره په ذريعه خبرې کول صرف د هغه چا سره مناسب دي د چا سره چه ستاسو ذهن مطابقت لري. نا اشنا او ستاسو د طبیعت نه ناواقفه کس کیدې شي چه د اشارو وغیره په ذريعه د خبرو په وجه ستاسو نه ”خفه“ شي، لهدا د هغه سره ضرورتاً په خُله خبرې کوي.

بلکه په ډورو صورتونو کبن په خُله خبرې کول لازم هم وي مثلاً د سلام کونکي د سلام جواب ورکول وغیره، د چا سره د ملاقات کولو په وخت کبن سلام کول په اشاره نه بلکه په خُله کول سُنت دي. دغه شان که خوک ور [يعني دروازه] اوپکوي او د دنه نه تپوس اوکړي شي چه خوک ئې؟ نو په جواب کبن د بهر کس ” مدینه!“ يا ”ور بيرته کړه“ يا ”زه يم“ وغیره نه وائي، بلکه سُنت دا دي چه خپل نوم د اوښائي.

په ننه شان راپلَل کوئ او ثواب حاصلوي

په شوندرو د ”شیت شیت“ آواز کول او راپلَل يا مُتَوَجِّي کول ننه طریقه نه ده . که نوم معلوم وي نو په داسې صورت کبن د ”مدینه“ په آواز راپلَل نه دي پکار بلکه په نوم يا په گُنیت راپلَل سُنت دی. خاص طور په استنجاء خانو کبن يا په گنده ځایونو کبن د ”مدینه“ وئيلو نه بچ کيدل سخت ضروري دي. که د چا نوم ورته نه وي معلوم نود هغه علاقې د رواج مطابق په ادب سره راپلَل پکار دي، مثلاً زمونږه په معاشره کبن عام طور څلمي ته وروره، او د پوخ عمر کسته تره، کاكا، لالا، ماما، بابا وغيره وئيلي کيږي. بهر حال چه کله هم چا ته خوک غړ [يعني آواز] کوي نود مومن د زړه د خوشحالولو د ثواب په نيت د ننه نه ننه انداز او پوره نوم اخستل پکار دي، او د موقعې په مناسبت ورسره په آخره کبن د ”وروره“، يا ”صاحبه“ وغيره لفظ إضافه هم پکار ده، که حج ئې کري وي نو د حاجي صاحب لفظ د ورسره شامل کري شي. چا ته چه آواز [يعني غړ] شوي وي هغه د لَبَيْكُ (يعني زه حاضریم) او واي. **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ** د دعوت اسلامي په مدنی ما حول کبن اکثر د چا د غړ کولو په جواب کبن لَبَيْكُ وئيلي کيږي او دا په اوريدو کبن دير ننه لکي. په دي باندي د مسلمان زړه خوشحالېري. او حُضُور اکرم ﷺ

به چه صحابه کرام عَلَيْهِمُ التَّحْمِيدُ وَالْمَدْحُورُ را بآل نو په داسې موقعو باندي د صحابه کرام عَلَيْهِمُ التَّحْمِيدُ وَالْمَدْحُورُ د طرف نه په لَبَيْكُ وئيلو سره جواب ورکول په حدیثونو کبن ڏکر شوي دي. د دي نه علاوه د یو وَلِيُ اللَّهُ د عمل نه هم د دي ثبوت موجود دي. چنانچه د کروپونو حَنْبَلِيَانُو عظيم پيشوا [يعني امام] حضرت سِيَّدُنَا إِمَامُ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَمْدُ اللَّهِ الْعَلِيِّ عَلَيْهِ بَشَّارٌ به چه چا د مسئلي د پونتنې د پاره ئان ته مُتَوَجِّه كولونو اکثر به ئې لَبَيْكُ فرمائيلو. (مناقب الامام احمد بن حنبل للجوزي ص ۲۹۸) د مسنون دُعاکانو په مشهور كتاب "حَصْنِ حَصِينٍ" کبن دي. چه که خولک تا ته غبر اوکړي نو په جواب کبن لَبَيْكُ وايه. (حصن حصين ص ۱۰۴)

د خاموشئ د برکت درې مدنۍ سپرلي

(۱) د خاموشئ په برکت دیدار مصطفی ﷺ

د یوې اسلامي خور د ليک خلاصه ده: د دعوت اسلامي اشاعتي ادارې مَكْتَبَةُ الْمَدِيْنَةِ د طرف نه جاري شوي د خاموشئ په اهميت د سنتونه ډک د بيان کيسټ مې چه واوريدو نود ژې د ڦفل مدینه لګولو ترکيب مې شروع کړو يعني د خاموشئ د عادت جوړولو سلسله مې شروع کړه. په درې ورڅو کښ ما ته دا اندازه اوشهو چه مخکښ به ما خومره فالتو خبرې کولي. **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ** د خاموشئ په برکت ما بهه بهه خوبونه ليدل شروع کړل. د فضول خبرو نه د ٻچ

کیدو د کوشش په دریمه ورخ ما د مَكْتَبَةُ الْمَدِينَه نه جاري شوې د سُنَّتُو نه د ډک بیان کیسته په نوم د ”اطاعت کے کہتے ہیں“ [یعنی فرمانبرداری خه ته وائی] واوریدو. د شپی چه اوده شوم نو **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ** په کیسته، کبن بیان شوې یوه واقعه ما په خوب کبن اولیدله! د جنگ حال وو، سرکار مدینه **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** د دُبْمنانو د جاسوسی د پاره حضرت سِيدُنَا حُذَيْفَه **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** اولیبڑی، هغوئی **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** چه د کافرو خیمو ته اورسی نو هغوئی **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** ته د کافرانو سردار ابو سُفیان (چه هغوئی لا مسلمان شوې نه وو) ولا رښکاره شي، حضرت سِيدُنَا حُذَيْفَه **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** دا د غنیمت موقع اوکنری او چه خنگه په کمان کبن غشې کېردي نو د سرکار دوعلام **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** حکم ور یاد شي (چه د هغې مفہوم دی: خه چیر چار په کوه؟). چنانچه د خپل مَدِينَي امیر اطاعت [یعنی فرمانبرداری] اوکپري او د غشی ويشتلو نه قلار شي، بیا حاضر شي او د تاجدار رسالت **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** په خدمت کبن خپله کارکردگي وړاندې کړي. **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ**! ما ته په دې خوب کبن د سرکار مدینه **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** او د دوو صحابۃ کرامو **عَلَيْهِمُ الرَّحْمَنُ وَاضْحَى دِيَارُ نَصِيبٍ شَوَّ**، باقی تولې نظارې راته خپل خپل بنسکاریدلې. نورئي دا لیکلی وو چه صرف د درې ورخو د فضولو خبرو نه د بچ کیدو په وجہ په ما

باندي د آقا ﷺ دير كرم اوشو. بس زما دا خواهش دي
 چه کله هم زما د خُلِي نه خه فالتو تکي او نه ووئي. تاسو دعا کوي
 چه زه په خپل کوشش کبن کاميابه شم.
 خصوصاً اسلامي خويندو ته به په دې خوش نصيه اسلامي خور
 باندي دير رشك کيري [يعني خواهش به لري چه مونبر ته هم دا سعادت
 نصيف شي]. د کومې يوې اسلامي خور خاموشي اختيارول واقعي ديره
 غته خبره ده، ئىكە چه د سپرو په مُقابلە کبن عموماً بشخي زياتي
 خبرې کوي.

الله زباں کا ہو عطا قفل مدینہ
 میں کاش! زباں پر لوں لگا قفل مدینہ (وسائل بخشش ص۲۶)
 اللہ را عطا کری د خُلِی قُفل مدینہ
 په زبه او لکومه ز کاش! قفل مدینہ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

(۲) په علاقه کبن مدنی ما حول جورو لو کبن

د خاموشئ کردار

يو اسلامي ورور سگ مدینه عُفَيْعَةَ ته مكتوب [يعني خط] را اولېرو،
 د هغې خلاصه ده چه د ”دعوت اسلامي“ د سُنْنَتُو نه ډکه اجتماع
 کبن د خاموشئ متعلق د سُنْنَتُو نه ډک بيان اوريدونه مخکښن به ما د

مدني ماحول سره د تعلق لرلو با وجود ډيرې **فضول** خبرې کولي. خه
خاص په کثرت به مې درود شريف نه وئيلو. د کله نه مې چه د
خاموشه اوسيدو کوشش شروع کړي دي. نو هره ورڅ راته زر څله
د درود شريف وئيلو سعادت نصيب کېږي. ګني زما قيمتي وخت په
اخوا د يخوا **فضولو بحثونو** کښ بر بادي، په دولسو ورڅو کښ د
وئيلو شوو دولسو زرو درود شريف ثواب تاسو ته په تحفه کښ
ورا ندي [يعني ايصال ثواب] کووم. نور عرض دي چه زما د ډيرو خبرو
کولو د عادت او د **فضولو بحثونو د سپرواالي** په وجه به زمونږ په ذيلي
حلقه کښ د دعوت اسلامي مدني کارونو ته هم نقصان رسيدو. يو
څو ورځې مخکښ زمونږ په حلقة کښ په خیل مینځ کښ د
اختلاف ختمولو د پاره مدني مشوره اوشه، د حیرانتیا خبره دا و چه
زما د خاموشۍ په سبب **الحمد لله عَوَّجَ** توله جنگره په ډيره آسانۍ
ختمه شوه.

زمونږه ”نکران پاك“ ډير خوشحاله شو او ماته ئې په آزادئ کښ
خه د اسې او وئيل چه: زه ډير زيات یریدم چه کيدي شي تاسو به خه
بحث شروع کړئ، او خبره به زياته شي، خو ستاسو د خاموشۍ د
عادت اختيار ولو د نعمت په وجه مونږ ته راحت نصيب شو. په اصل
کښ خبره دا ده چه د دي نه مخکښ به زما نالائقه د **فضول** بحث او
د تر تر کولو د بد عادت په وجه د مدني مشوري ماحول خرابيدو.

د مدنی کارونو د پاره مدنی وسله

خوبو خوبو اسلامي ورونيرو! تاسو اوليده؟ د فضول خبرو نه بچ
 کيدل د مدنی کارونو د پاره خومره فائده مند دي. لېھذا خوک چه د سُنّتو مُبِّلَغ دې، هغه ته خو په هر حال کښ سنجیده اوسيدل او کمې خبرې کول پکار دي. د بېر بېر کولو والا، خبر لوح، د نورو خبرې کت کولو والا، ساعت په ساعت د خبرو په مينځ کښ رادنګلو والا، په خبره خبره باندي د بحث کولو والا، او د وړې خبرې نه غته خبره جورولو والا کس په په وجه د دین کار ته د نقصان رسيدو سخته اندیښنه وي. څکه چه خاموشی د شیطان د زغلولو والا مدنی وسله ده او د هغې نه دا بدنصیبه محرومې دې. حضرت سیدنا ابوذر غفاری رضی اللہ تعالیٰ عنہ ته د وصیت کولو په وخت کښ تاجدار رسالت، مصطفیٰ جانِ رحمت صلی اللہ تعالیٰ علیہ و آللہ و سلّم او فرمائیل: د ”خاموشی کثرت لازم کړه څکه چه په دې به شیطان لري کېږي او تا ته به د دین په کارونو کښ مدد حاصلېږي.“ (شعب الایمان ج ۴ ص ۲۴۲ حدیث ۴۹۴۲)

الله اس سے پہلے ایماں پہ موت دے دے
 نقصان مرے سبب سے ہو سنت نبی کا (وسائل بخشش ص ۱۰۸)

الله د هغې نه مخکنېن په ایمان باندې مرگ را کېږي
 چه نقصان زما په وجه د سُنّت نبی شي
صلوٰ علی الحَبِيب! صَلَّی اللہُ تَعَالَیٰ عَلَیٰ مُحَمَّدٌ

(3) په کور کبن مدنی ماحول جورولو کبن د خاموشه گردار

خوبو خوبو اسلامي وروپرو! بې ضرورته خبرو، د توقو ټقالو او د ها هۇد عادت پربنودلو سره به په کور کبن ستاسو عىزّت ھم دىرىشى. او د کور خلق چە ستاسو د سنجيده کيدو د عادت نه متاثرە شي نو پە هغۇئى باندى بە ستاسو د ”نىكىع دعوت“ ھم دىرىز راڭر كوي ، او كە په کور کبن مدنی ماحول نه وي نو په جورولو کبن بە آسانى راشىي. چنانچە د ”دعوت اسلامي“ د سُنّتو نه ڈك بىان اورىدلۇ باندى يو خاموشى پە اهمىت باندى د سُنّتو نه ڈك بىان اورىدلۇ باندى يو اسلامي ورور چە لىيڭ راڭرىپى دى، د هغىي خلاصە دا دە: د سُنّتو نه ڈك بىان کبن د ورکپى شوي ھدایت مطابق **آلَحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ** ما خبرلۇخ كس د خاموشى عادت جورول شروع كرل. **سُبْحَنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ**! د هغىي ماتە ڈيرە فائىدە رارسى. زما د ڈيرو زياتو فُضُولو خبرو پە وجه بە د کور كسان زما نه خفه وو، خو چە د كله نه مې خاموشە اوسيدل شروع كپى دى. په کور کبن زما ”پوزىشىن“ بې شوي دى، او خصوصاً زما خوربە خوربە مور چە زما نه بە ڈيرە خفه وو اوس ڈيرە خوشحالە شوي ده. ولې چە مخكىن زە ڈير زيات خبر لۇخ ووم. خىكە بە زما بې خبىرى ھم بې اثرە كيدلى خواوس چە زە كله مور

تھے سنت وغیرہ زدہ کووم نو هغہ ئی په ڈیر شوق اوری او عمل
هم پری کوي.

بڑھتا ہے خوشی سے وقارے مرے پیارے

اے بھائی! زبان پر تو لگا قفل مدینہ (وسائل بخشش ص ۲۶)

زياتيري خاموشئ سره عزّت اے زما گرانه

اے وروروہ! په خلہ اولکوہ قفل مدینہ

صلوٰعَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

”اللَّهُ أَكْبَرُ“ د نولَس حروفو په نسبت

”په کور کبن د مدنی ما حول جورولو ۱۹ مدنی گلونه“

(۱) کور تھے په تلو راتلو کبن په اوچت آواز سلام کوئ.

(۲) کہ مور یا پلا راروان اووینی نو تعظیماً [یعنی د هغوي د ادب د پاره] اودریبرئ.

(۳) په ورخ کبن کم از کم یو چل اسلامی ورونہ د د خپل پلا ر او اسلامی خویندی د د خپلی مور لاس او بنپی بنکلوی.

(۴) د مور او پلا رپه مخکن بن آواز تیت ساتی. د هغوي په ستر گو کبن ستر گپ مه اچوئ، او د خبرو په وخت کبن نظر بستکتھ ساتی.

﴿٥﴾ د هغونئي حواله کړې شوي هر کار که د شريعت خلاف نه وي
نو فوراًئي کوي.

﴿٦﴾ سنجيدګي اختيار کړئ، که په کور کښ د تا وئيلي ما وئيلي، د
مړه مړه او د توقو ټقالو کولو، په خبره خبره د غصه کيدلو، په طعام
کښ د عېبونو راویستلو، د کشرانو خويندو ورونيرو د رتلوا، وهلو، د
کور په مشرانو پوري د نخبنتلوا او د بحث کولو که ستاسو عادت وي
نو خپل دا انداز بالکل بدل کړئ، د هر یونه معافي او غوارې او تلافي
او کړئ [يعني حق ادا کړئ].

﴿٧﴾ په کور کښ او بهر هم که هر ځائی تاسو سنجиде شئ نو
إِنَّ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى په کور کښ به هم ضرور د دې برکتونه بسکاره شي.

﴿٨﴾ مور بلکه که ستاسو د چو مور وي نود هغې سره او د کور (او
د بهر) که د یوې ورځې ماشوم هم وي نود هغه سره هم [د "تا" په ځائی]
په تاسو، تاسو خبرې کوي.

﴿٩﴾ د خپلې محلې [يعني گاونډ] په جمات کښ د ماسختن د نمانځه
د جمۍ د وخت نه واخله په دوه ګینټو کښ دننه دننه [کور ته څئ او]
اوده کېږئ، کاش! که د ته جو د په وخت کښ موسترکې او غربېږي، کنې
ڪم از ڪم د سحر نمونځ خوبه په آسانې (د جمات په وړومې صف کښ

د جماعي سره) نصيib شي. او بيا په کار روزگار کبن به هم سستي نه محسوسېږي.

(۱۰) د کور په کسانو کبن که په نمونځونو کبن سستي ، ې پردازکي، د فلمونو، ډرامو، سندرو او سازونو سلسله وي، او تاسو د کور مشر نه ئې، او غالې ګمان مو دا وي چه ستاسو خبره به خوک نه مني نو د بيا بيا رتلو ڈګلو په ځائې په ټولو باندي په نرمئ د مکتبة المدینه نه جاري شوي د سُنّتو نه ډکو بيانيونو کيسنې، آډيو/اویديو وي سي ډيانې واوروئ او اوګوري. مَدِنِي چينل پري اوګوري. اَنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى د دي به ”مدنی نتيجې“ را اوخي.

(۱۱) په کور کبن که هر خومره اور تلي شئ، بلکه که اووهلي شئ، نو هم صبر، صبر، او صبر کوي. که تاسو شور شغرب کوي نو د ”مدنی ماحول“ جورې دلوا هیڅ اميد به نه وي بلکه نوري خرابي هم پيدا کيدي شي. ځکه چه د بې ځایه سختئ کولو په وجه کله شيطان خلق په ضد کبن اخته کوي.

(۱۲) د مدنی ماحول جورې دلوا یوه غوره ذريعه دا هم ده چه په کور کبن هره ورڅ د فيضان سُنّت درس ضرور ضرور ورکوي او یا ئي اورئ.

﴿١٣﴾ د خپل کور د کسانو د دُنيا او آخرت د بهترئ د پاره په سوي زره دعا هم کوي. فرمانِ مصطفى ﷺ دی: **الدُّعاءُ سَلَاحٌ**
المُؤْمِنُ يعْنِي دُعَا د مومن وَسَلَهُ ده. (المستدرك للحاكم ج ۲ ص ۱۶۲ حدیث ۱۸۵۵)

﴿١٤﴾ د سخر په کور کبن اوسيدو والا [اسلامي خويندي] د کوم خائي چه د کور ڏکر دي هلتنه په سخر گنئ کبن، او کوم خائي چه د مور او پلار ڏکر دي هلتنه د خوابنې او سخر سره هم هغه نيك سلوك کوي هله چه خه شرعی منع نه وي. خو! دا احتیاط ضرور پکار دي چه هنگور د د خپل سخر لاس او بشپې نه بنسکلوی، او هم د غسپي زوم به د خوابنې [لاس او بشپې نه بنسکلوی].

﴿١٥﴾ په مسائل القرآن صفحه ۲۹۰ کبن دي: د هر نمانځه نه پس دا دعا د اوّل او آخر درود شريف سره یو یو څل لولي، **إِنَّ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى** بال بچي به مو د سُنَّتَوْ پابند جوړ شي او په کور کبن به مدنۍ ماحول جوړ شي، دعا داده: **(اللَّهُمَّ رَبَّنَا هُبْ لَنَا مِنْ أَرْوَاحِنَا وَأُذْرِيَّنَا قُرْقَأَهُنِّ وَأَجْعَلْنَا لِلنُّتَّقِينَ إِمَاماً**^۱ (”اللَّهُمَّ“) د قرآنی آيت حصه نه ده

^۱ مفهوم ترجمه کنزالایمان: اے زمونږه ربه! مونږ ته راکړي زمونږ د بیبيانو او اولاد نه د ستړګو یخ والي، او مونږه د پرهیزکارانو امامان [يعني مشران] جوړ کړي. (پ. ۱۹، الفرقان: ۷۴)

﴿١٦﴾ نافرمانه ماشوم یا غتې چه کله اوده وي نو ۱۱ یا ۲۱ ورځي د هغه سرته په ولاړه دا آيتونه مبارک صرف یو خل په دومره اواز او وائي چه د هغه سترګي او نه غږيږي: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ طَبْلُ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيدٌ**

۱۶ فِي نَوْحٍ مَحْفُوظٍ

(مخکنښه وروسته یو یو خل درود شریف) یاد ساتئ! که غتې کس نافرمانه وي نو په او دو د هغه سرته وظيفه وئيلو کښ د هغه د رابیداريدو یره ده. خاص طور چه هغه خخ اوده نه وي. دا معلومیدل مشکل دي چه هسي سترګي ئې پتي کړي دي او که اوده دي. لهذا کوم خائی چه د فساد یره وي نو هلته دا عمل نه دي کول پکار. خاص طور بنځه د په خپل خاوند باندي دا عمل نه کوي.

﴿۱۷﴾ او د نافرمانه اولاد د فرمان برداره جورولو د پاره د مقصد حاصلیدو پوري د سحر د نمانځه نه پس د آسمان طرف ته مخ کوي او یا شېمیند ۲۱ خلله لولی. (اول آخر یو یو خل درود شریف)

﴿۱۸﴾ د مدنی انعاماتو مطابق د عمل کولو عادت جوړ کړئ. او د کور په کومو خلقو کښ چه نرمي او وينې په هغويه کښ، او که تاسو پلار

^۱ مفهوم ترجمه کنزا لایمان: بلکه هغه کمال شرف لرلو والا قرآن دي په لوح محفوظ کښ.

(پ. ۳۰. البروج ۲۱. ۲۲)

ئی نو په خپل اولاد کبن په نرمئ او حکمت عملی سره مدنی انعامات نافذ کری. د اللہ تعالیٰ په رحمت به په کور کبن مدنی انقلاب راشی.

(۱۹) په پابندی سره کم ازکم د درې ورخو په مدنی قافله کبن د عاشقانِ رسول سره سفر کوئ او د کور والو دپاره دعا هم کوئ ، په مدنی قافلو کبن د سفر په برکت هم په کورو نو کبن د مدنی ماحول جو پیدلو ”مدنی سپرلي“ اوري دلي کيږي.

خوره خوره اسلامي ورونيرو! د بيان په آخره کبن د سنتو فضيلت او يو خو سنتونه او آداب د بيان ولو ثواب حاصلووم. تاجدار رسالت، شهنشاہ نبوَّت ﷺ فرمائي: ”چا چه زما د سنت سره محبت او کرو هغه زما سره محبت او کرو او چا چه زما سره محبت او کرو هغه به په جنت کبن زما سره وي.“ (ابن عساکر ج ۴ ص ۳۴۳)

سینه تیری سنت کامدینه بنے آقا
جنت میں پڑوسی مجھے تم اپنا بانا

سینه می دشی جوره د سنتو مدینه خوره آقا
جنت کبن گاوندي د خان می کرہ خوره آقا

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

د مِسواک ٢٠ مدنی گلونه

مخکنن دوه فراماین مُصطفیٰ ﷺ او گورئ: دوه رکعته د مسواك کولو سره کول د مسواك نه بغیر د اویا رکعتو نه افضل دي. (الترغیب والترہیب ج ۱ ص ۱۰۲ حدیث ۱۸) د مسواك استعمال د خان د پاره لازم کړئ ځکه چه په دي کښ د ځلې صفائی او د رب تعالیٰ د رضا سبب دي. (مسند امام احمد بن حنبل ج ۲ ص ۴۳۸ حدیث ۵۸۶۹) د دعوت اسلامي د اشاعتي اداري مکتبة المیدینه چاپ شوي بهار شريعت جلد اول صفه ۲۸۸ کښ صدر الشريعة، بدرا الطريقة حضرت علامه مولانا مفتی محمد امجد على اعظمى رحمۃ اللہ علیہ ليکي، مشائخ کرام فرمائي: خوک چه د مسواك عادت لري د مرګ په وخت کښ به هغه ته کلمه وئيل نصيب کيربي او خوک چه افيم خوري هغه ته به د مرګ په وخت کښ کلمه نه نصيب کيربي د حضرت سیدنا ابن عباس رضی اللہ عنہما نه روایت دي: چه په مسواك کښ لس صفتونه دي: خله پاکوي، ورئ مضبوطوي، نظرتیزوی، بلغم لري کوي، د ځلې بدبوئ ختموي، د سُنت موافق دي، فرینښتې پري خوشحاليري، رب پري راضي کيربي، نیکي زياتوي او معده صحیح کوي.

(جمع الجواعی للسیوطی ج ۵ ص ۲۴۹ حدیث ۱۴۸۶۷)

حضرت سیدنا عبدالوهاب شعرانی رحمۃ اللہ علیہ نقل کوی: یو
 خل حضرت سیدنا ابوبکر شبلی بغدادی رحمۃ اللہ علیہ ته د اودس
 په وخت کنیں د مساوک ضرورت شو، تلاش ئی کپرو خو پیدا نه شو،
 لہذا په یو دینار (یعنی دسرو زرو په اشرفی) ئی مساوک واختسلو او
 استعمال ئی کپرو: حینی خلقو ورتہ اووئیل: دا خو تاسو دیره خرچه
 اوکپه! چرپی مساوک هم خوک دومره گران اخلي؟ اوئی فرمائیل: دا
 دُنیا او د دې ټول خیزونه د اللہ تعالیٰ په نِزد د ماشی د وزَرْ هُمره قدر
 هم نه لري، که د قیامت په ورخ اللہ تعالیٰ زما نه تپوس اوکپي چه تا
 زما د حبیب صلی اللہ علیہ وسَّلَمَ سُنت ولی پرینبودی وو؟ کوم مال
 او دولت چه ما تا ته درکپی وو د هغی حقیقت خو (زما په نِزد) د
 ماشی د وزر هُمره هم نه وو، آخر داسپی ذلیله دولت د په دومره
 عظیم سُنت (یعنی مساوک) باندی ولی خرج نه کپرو؟ نوخه جواب به
 ورکووم؟ (ملخص از الواقع الانوار ص ۳۸)

سیدنا امام شافعی رحمۃ اللہ علیہ فرمائی: خلور خیزونه عقل
 زیاتوی: د فُضولو [یعنی بی فائیدہ] خبرو نه پرھیز، د مساوک استعمال،
 د چلحا (یعنی د نیکو خلقو) صحبت او په خپل علم باندی عمل
 کول. (حیاؤ الحیوان ج ۲ ص ۱۶۶) مساوک د پیلو، زیتون یا د شنبدی وغیره
 د تریخ لرگی پکار دی۔ د مساوک پیپوالی چه د کچی گوئی

يعني د وروکي گوتی همره وي. مسواك چه د يو لويشت نه زيات نه وي، گئي په هغې شيطان کښيني د دي ريشي [يعني برش] نرم پکار دي، ځکه چه سختي ريشي د غابونو او دورو په مينځ کښ د "وټ" (GAP) پيدا کيدو باعث جوريږي. مسواك که تازه وي خو ډيره نسه ده، او که (تازه) نه وي نو لبر ساعت ئې په ګلاس کښ [په اوبوکښ] کېږدئ چه نرم شي مناسب دا دي چه د دي برش هره ورڅ پريک کوي ځکه چه د دي برش د هغې پوري د کار دي ترڅو چه په دي کښ تريخ والې پاتې وي د غابونو په پلن والي مسواك کوي چه کله هم مسواك کوي کم نه کم درې پيرې ئې کوي هره پيره ئې وينځئ مسواك په بني لاس کښ داسي نيسئ چه کچئ گوته تري لاندي، د مينځ درې گوتې پري د پاسه وي او غته گوته ئې په سرو وي مخکښ د بني طرف پاسني غابونو کښ، بيا د کڅ طرف پاسني غابونو کښ، بيا د بني طرف لاندېني غابونو کښ مسواك کوي مسواك په موتې کښ د نيلو سره مسواك کولو کښ د بواسيرو یره ده مسواك د اودس سُنت قبليه دي البهه سُنت مُؤکَده هغه وخت دي چه په خله کښ بدبوئ وي. (ماخداز فتاوى رضویه ج ۶۲۳ ص)

مسواك چه کله د استعمال قايل پاتې نه شي نو غورزوئ ئې مه، ځکه چه د سُنت ادا کولو آله ده، چرته ئې په

احتیاط سره کیردی، یا ئې خخ کرئ، یا خه کانپې وغیره وزن ورسه او ترئ او سمندر کبىن ئې چوب کرئ. (د تفصیل معلومات حاصلولو دپاره د مکتبة المدینہ مطبوعه بھارشريعت جلد اول ص ۲۹۴ نه ۲۹۵ پوری اولوی)

په زرگاؤ سُنتونه زده کولو د پاره د مکتبة المدینہ دوه کتابونه ۱۱ د ۳۱۲ صفحوکتاب ”بھارشريعت“ حصه ۱۶ او ۲۰ د ۱۲۰ صفحو کتاب ”سُنتین اور آداب“ هدیه کرئ او اولوی. د سُنتونو د تربیت یوه بهترینه ذریعه د دعوت اسلامی په مدّنی قافلو کبىن د عاشقانِ رسول سره د سُنتونو نه ڈک سفر ھم دې.

لوٹے رحمتیں قافلے میں چلو	سیکھنے سُنتین قافلے میں چلو
ہوں گی حل مشکلین قافلے میں چلو	ختم ہوں شامتیں قافلے میں چلو

زده کرئ بسلکی سُنتونه قافلو کبىن لار شئ

اوکتئی چیر رحمتونه قافلو کبىن لار شئ

حل به موشی مشکلونه قافلو کبىن لار شئ

شي به ختم مصیبتوونه قافلو کبىن لار شئ

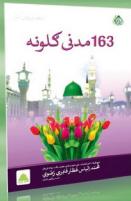
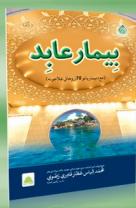
صلوٰ عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ أَكَابِدُهُمْ فَأَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ يَسِّرْ لِلّٰهِ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ

نيک او نمونځ ګزاره جو پیدو د پاره

هر زیارت د مانیام د نمانځنه نه پس ستاسو په خائی کښ کیدونکي د دعوت اسلامي د سُنّتو ڈکه هفته واره اجتماع کښ د رضائی الهي د پاره د بنو بنو نیټونو سره توله شپه تیروئی ﴿ د سُنّتو د تریت د پاره په مَدَنِی قافیلو کښ د عاشقانِ رَسُول سره هره میاشت د دری ورخو سفر او هرې ورخ د ”فِكْرِ مَدِينَة“ په ذریعه د مَدَنِی انعاماتو رساله ډکوي او د هرې مَدَنِی میاشتی په یڪُم تاریخ ئې د خپل خائی ڏمَه دار ته د جمَع کولو معمول جوړ کړئ.

زما مَدَنِی مقصد: ”ما ته د خپل ځان او د تولی دُنیا د خلقو د اصلاح کوشش کول دي.“ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ . د خپل ځان د اصلاح د پاره په ”مَدَنِی انعاماتو“ عمل او د تولی دُنیا د خلقو د اصلاح د کوشش کولو د پار په ”مَدَنِی قافیلو“ کښ سفر کول دي. إِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ

فیضانِ مدینہ محلہ سوداگران زپه سبزی منڈی، بابُ المدینہ (کراچی)

UAN: +92 111 25 26 92 Ext: 1262

Web: www.dawateislami.net / E-mail: translation@dawateislami.net